

Hallin kootut haukut

Stuart Hall: Kulttuurin ja politiikan murroksia. Toim. Juha Koivisto, Mikko Lehtonen, Timo Uusitupa ja Lawrence Grossberg. Useita suomentajia. Tampere: Vastapaino 1992.

“Minua ei kiinnosta Teoria vaan jatkuva teorianmuodostus”, sanoo Stuart Hall. Niinpä lienee turhaa puhua *Kulttuurin ja politiikan murroksia* -artikkelikokoelmasta jollain tavoin “lopullisena” läpileikkauksena hänen ajattelustaan. Siitä huolimatta teosta voi tervehtiä odotettuna ja tarpeellisena johdatuksena 1980-luvun merkittävimpään paradigmanvaihdokseen taiteen ja populaarikulttuurin tutkimuksessa ja — ainakin osittain — myös yhteiskuntatieteissä. Valikoiman merkitys korostuu, kun muistetaan, että Hallin laajasta tuotannosta on aikaisemmin suomennottu vain joitakin artikkeleita eri foorumeille, ja toisaalta hänen tekstejään ei liene toistaiseksi koottu yksin kansiin edes englanniksi.

Vuonna 1932 Jamaikalla syntyneen Stuart Hallin uran vaiheet kerrataan lyhyesti tämänkin teoksen saatesanoissa. Oxfordissa historiaa ja kirjallisuutta opiskellut Hall lähti vuonna 1964 Birminghamiin perustamaan sittemmin jo jotensakin myyttisen maineen saavuttanutta Nykykulttuurin tutkimuskeskusta (Centre for Contemporary Cultural Studies, CCCS), jonka johtajana hän sittemmin toimi vuosina 1970 - 1979. Sen jälkeen hän siirtyi Lontooseen Open Universityn sosiologiaan professoriksi.

Rakenteeltaan muuten onnistuneen ja monipuolisen *Kulttuurin ja politiikan murrosten* hienoisena puutteena pistää silmään se, että kokoelmaan ei sisälly johdantoartikkelia “Birminghamin koulukunnan” teoreettisiin lähtökohtiin ja ennen muuta merkitykseen tieteen kentässä. Vaikka Hall “koulukunnan” leiman kategorisesti torjuukin loppuun sijoitetussa haastattelussa — CCCS:n keskenään kiisteleviä koulukuntia oli kuulemma vähintään viisi — tietyistä peruspremisistä ja metodeista voitaneen silti puhua. Nyt teoksen valtaosin varsin poleemiset tekstit avautuvat oikeastaan vain 1970- ja 1980-lukujen humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimuskontekstia tunteville.

Valikoiman nimessä voi hyvinkin esiintyä teoria kulttuurin ja politiikan lisäksi, sillä juuri teoreettista murrosta Hallin ja kumppaneiden toiminta merkitsi.

Ranskasta 1960-luvun lopulla alkunsa saanut jälkistrukturalismi oli Englantiin ja USA:han siirryttyään johtanut erityisesti kirjallisuuden- ja elokuvantutkimuksessa tekstualismin ylivaltaan, joka tarkoitti käytännössä varsin abstrakteja ja ahistoriallisia “merkkien leikin” ja “subjektin position” pohdintoja.

Hallin (& co.) ajattelulle oli siten intellektuaalinen tilaus 1970-luvun lopulla: hän pyrki yhdistämään tekstualismin ja sosiaalisen kontekstin ja palauttamaan “todellisuuden” taiteentutkimuksen abstraktiin teoretisointiin. Yhteiskuntatieteiden ja tiedotustutkimuksen hyperempirismi puolestaan siirtyi kohti representaation ja diskursiivisuuden teorioita: todellisuutta ymmärtää vain diskursiivisten rakenteiden ja kontekstisidonnaisen merkityksenannon kautta, mistä havainnosta käsittääkseni seurasi

yhteiskuntatieteiden “semiotisointuminen” ja “diskursiivistuminen”. Tämä humanismin ja sosiologistien historiallinen lähenytymisen johti uuteen paradigmaan, joka tunnetaan kulttuurintutkimuksen (cultural studies) — sinänsä hieman epämääräisellä — nimellä.

Useimmat tämän valikoiman artikkeleista on kirjoitettu 1980-luvulla, jolloin Margaret Thatcherin rautakoura hallitsi Britanniaa (ikävin seurauksin myös CCCS:n kannalta). Vasemmiston hyytyminen ja thatcherismin nousu näyttävätkin kytkeytyvän Hallin ajattelua jatkuvasti piinaavaksi kysymykseksi: miksi kapitalismi ja oikeisto jylläävät entistä ehompina vastoin Marxin teorioita? Onko marxismi jämähtänyt joihinkin vanhoihin opinkappaleisiin ja päästänyt oikeiston omimaan kansan asian?

Ideologisesti Hall vannoo lähinnä Althusserin ja ennen muuta Gramscin nimeen, joista viimeksi mainitun hegemonia-käsite on Hallin kautta sittemmin ohjautunut John Fiskin kaltaisten populististen populaarikulttuurintutkijoiden teoria-arsenaaliin. Sen sijaan Foucault’ta Hall kritisoi toistuvasti: tämän vallan käsite on liian abstrakti ja essentialistinen. Valtaa ja vastarintaa Foucault näkee kaikkialla mutta ei onnistu vastaamaan kysymykseen niiden alkuperästä.

Teoksen loppuun sijoitetussa haastattelussa Hall ottaa kantaa myös postmodernismiin ja 1980-luvun alkupuolen Habermas-Lyotard -debattiin valistuksen projektin kuolemasta. Hän ei hyväksy varauksetta kumpaakaan, mutta erityisesti postmodernistien markkinoima todellisuuden ja merkitysten katoa saa huutia eurosentrisyydestään. Tässä Hall havainnollistaa oivallisesti kulttuurintutkimuksen esille nosta-

maa marginaalin ja keskuksen problematiikkaa muistuttamalla, että valtaosa maailman väestöstä ei ole ehtinyt edes "todellisuuden" (so. medioiden) vaikutuspiiriinkään, saati että tuo todellisuus olisi korvannut jonkin aidoimman kokemuksen.

Tekstualismivaiheen vaikeaselkoinen kirjoitustapa näkyy tämänkin valikoiman varhaisemmissa teksteissä, kun taas uudempi Hall kirjoittaa ja puhuu jo varsin konkreettisesti ja lukijaystävällisesti. Käännöskin on kokolailla onnistunut, vaikka lievää — monesta kääntäjistä johtuvaa — terminologista epäjohdonmukaisuutta olin paikoitellen havaitsevinani.

Stuart Hall tullaan varmasti muistamaan yhtenä 1970- ja 1980-lukujen (kenties vielä 1990-luvunkin) suurista intellektuaalisista suunnannäyttäjistä — vaikka ei ranskalainen olekaan. Ei ehkä niinkään uusien ja "alkuperäisten" (?) teorioiden synnyttäjänä kuin muiden esittämien ajatusten syntetisoijana ja ennen muuta käytäntöön soveltajana.

Veijo Hietala